
Vědci připravují web, který odhalí předražené zakázky

Vědci připravují web, který odhalí předražené zakázky

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Hospodářské noviny, 20.1.2011, rubrika: Česko, strana: 5, autor: Luboš Kreč

Korupce

Webová aplikace by uměla změřit, která města zbytečně utrácení. Nápad se líbí svazu obcí i odborníkům z vládní rady NERV

Martin Nečaský se na Matematickofyzikální fakultě Univerzity Karlovy věnuje počítačovému jazyku XML. Teď si k němu přibral ještě jednu oblast - veřejné zakázky. Spolu s kolegou z Vysoké školy ekonomické v Praze totiž chce vytvořit databázi, která by dokázala porovnávat třeba ceny vysoutěžených služeb.

„Chtěli bychom iniciovat vybudování transparentní datové infrastruktury,“ říká osmadvacetiletý odborný asistent. „Je to však ambiciózní plán, který se nepodaří uskutečnit ze dne na den,“ přiznává.

Města jsou pro Co přesně chystá? Pokud se jeho týmu podaří z radnic získat informace o tendrech v přehledné strukturované podobě, snadno naprogramuje aplikaci, která dokáže data různě spojovat a analyzovat.

„Web si to stáhne, zpracuje a zájemce pak uvidí například deset největších dodavatelů města. Dalo by se to i zakreslovat do map,“ uvádí Nečaský, co by mohl server umět.

Nebo jiný příklad: Město vysoutěží opravu chodníků s cenou tisíc korun za metr čtvereční. Snadno půjde porovnat, zda to jinde nepořídili levněji, což systém zjistí.

„Chceme si promluvit s vedeními obcí, která data využívají, která jsou pro ně důležitá, a přesvědčit je, aby je zveřejnila,“ říká expert na jazyk XML, jenž nezastírá, že jednou z inspirací mu byla i horečná diskuse politiků o tom, jak jsou české veřejné zakázky zkorumpované.

Stejnou motivaci má i spoluautor projektu Vojtěch Svátek, docent z VŠE v Praze: „K projektu mě přivedla jednak možnost aplikovat novým způsobem něco, co mě baví, jednak možnost přispět k aktivitě prospěšné pro normální lidi.“

Vědci už oslovili první politiky: poslance a starostu Semil Jana Farského a jičínského místostarostu Tomáše Frýbu (oba TOP 09). „Je to výborný nápad, napsal jsem jim už dopis, že takováto iniciativa je velmi důležitá,“ chválí akademiky Farský, známý bojovník za transparentní výběrová řízení. „Na městské radě jsme jejich projektu schválili podporu,“ doplňuje ho Frýba.

Pozitivně se k nápadu staví i Svaz měst a obcí. „Rádi jim pomůžeme s přesvědčováním radnic, aby se k tomu připojily. Toto je typ iniciativy, kterou je nutné podpořit, aby byla životaschopná,“ tvrdí místopředseda svazu Jaromír Jech.

Nečaský se Svátkem a doktorandy, kteří jim pomáhají, by pro svůj server rádi získali i příspěvek z Bruselu. Ostatně, Evropská komise se dlouhodobě snaží o vytvoření metodiky srovnávání nákladů veřejných zakázek v Evropě.

Podobný web Podstatně jednodušší, avšak stejnou cestou směřující web už dal dohromady ekonom Aleš Michl. Analytik Raiffeisenbank je členem protikorupční komise vládních poradců z NERV a se studentem ekonomie

Univerzity Karlovy Vítězslavem Titlem připravil stránku s názvem Rozklikávací rozpočet. Na té, pokud by úřady dodaly data, by šlo snadno rozklikat položku po položce z rozpočtů měst či ministerstev. „Můj cíl je teď projekt obhájit na NERV. Kdyby to pak třeba bylo jedno z doporučení NERV, bylo by to super. Uvidíme,“ odhaduje Michl.

Nápad vědců z „ekonomky a matfyzu“ se mu líbí, stejně jako se zamlouvá Janu Pavlovi, uznávanému expertovi na veřejné zakázky a poradci premiéra Petra Nečase.

Pavel, podobně jako Svátek je docentem na VŠE, ale upozorňuje: „Poměřovat půjde jen ty zakázky, kde se bude snadno měřit jednotková cena. Možné by to bylo třeba u stavebních zakázek. Pokud by města používala standardizovaný formát výkazu výměr, snadno by se pak porovnávala třeba cena betonu. U služeb by to bylo komplikovanější.“ O tom, že by se mělo zpřehlednit informování o zakázkách, hovoří i protikorupční strategie, již vláda včera definitivně schválila.

Co vědci chystají

Co by to umělo?

Server by dokázal porovnávat a řadit různá data, která nyní „leží“ odděleně. například by uměl sestavit tabulku nejúspěšnějších uchazečů o zakázky ve městě, dokázal by porovnávat ceny zakázek mezi obcemi. v budoucnu by uměl spojovat zdánlivě nesourodá data - třeba hustotu dopravy a porodnost ve městě.

Jak by to fungovalo?

aby systém mohl fungovat, potřebují jeho autoři „přisun“ dat. ta musí být ve strukturované podobě, aby je aplikace dokázala přečíst a zpracovat. toho lze dosáhnout už s excelovými dokumenty, ideální by ale byly standardizované formuláře.

Co by to potřebovalo?

Řada informací, které by pro existenci serveru byly klíčové, se už dnes dá na internetu najít, ovšem jsou rozetě na různých místech a v různých formátech. Primárním záměrem proto je toto sjednotit. Podobné iniciativy už fungují například ve velké Británii či ve Skandinávii.

O autorovi| Luboš Kreč lubos.krec@economia.cz